

Լուսանկար Ն. Սուջայեանի

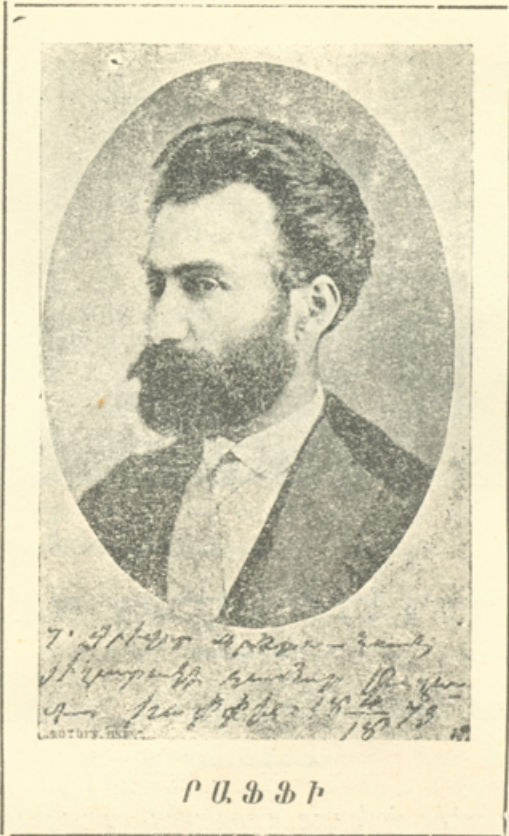
Աստրախանի Հայ Գրական-Գեղարեւոտական
ընկերութեան դահլիճը

**ԱՍՏՐԱԽԱՆԻ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ-ԳԵՂԱՐԻԵՍԱԿԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ**

Աստրախանի հայ Գրական-Գեղարեւոտական
ընկերութիւնը հիմնուել է 1908 թւի հոկտեմբեր ամ-
սին, որի հիմնարկութեան միտքը պատկանում է տիկ.
Մարիանէ Սօրոկեանին և ուրեմն մօտ օրերս լրացել
է ընկերութեան գոյութեան հինգամեակը:

Այդ հինգ տարւայ ընթացքում ընկերութիւնը
Աստրախանի հայ կեանքում կատարել է որոշ կուլ-
տուրական գեր, որի շարքը պարզելու համար, պէտք
է ծանօթանալ այդ ընկերութեան հինգամեայ գոր-
ծունէութեան հետ: Այդ գործունէութիւնը եղել է երեք
ուղղութեամբ. գրական, երաժշտական և գրամատի-
քական:

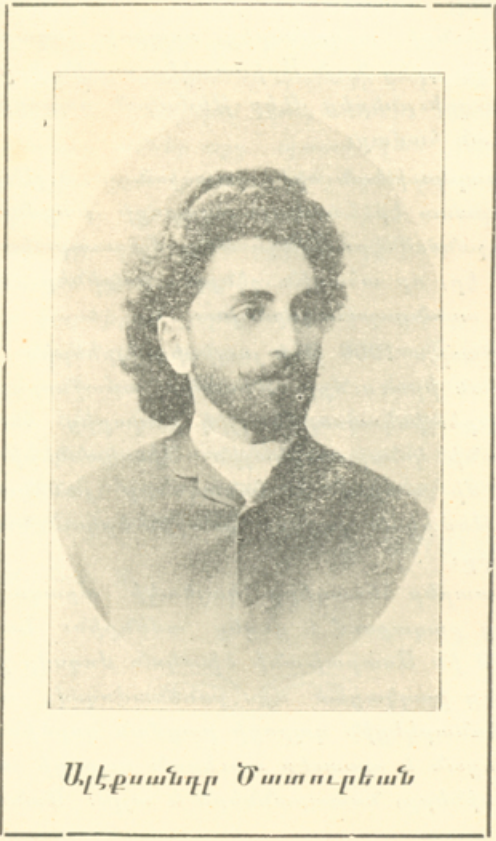
Գրական գործունէութիւնը կայացել է հերթա-
կան գրական երեկոնների կազմակերպման մէջ: Այդ
երեկոններում կարգացել են մեր առաջնակարգ գրող-
ների գրածքները և այդ առիթով եղել են վիճարա-
նութիւններ: Հերթական երեկոնները եղել են ամեն
շաբաթ, թէպէտ եղել են ղէպքեր, երբ չեն կայացել
զանազան հանգամանքների պատճառով, բայց այնու-
ամենայնիւ հինգ տարւայ ընթացքում ընկերու-
թեանը յաջողել է կայացնել հարիւրից աւելի հեր-
թական—գրական երեկոններ:

ՐԱՖԻԻ

Այդ երեկոններից մի քանիսը ներառւած են եղել
մեր յայտնի գրողներին՝ Ս. Նազարեանին, Նալբանդ-
եանին, Արտիկեանին, Գամառ-Քաթիկոյանին, Շահադի-
զին, Բաֆֆիին, Պոռհանին, Շիրանդազէին, Ծատուր-
եանին, Լէօին, Սունդուկեանին, Յովհաննէս Յովհան-
նէսեանին, Աղայեանին և Արասխանեանին:

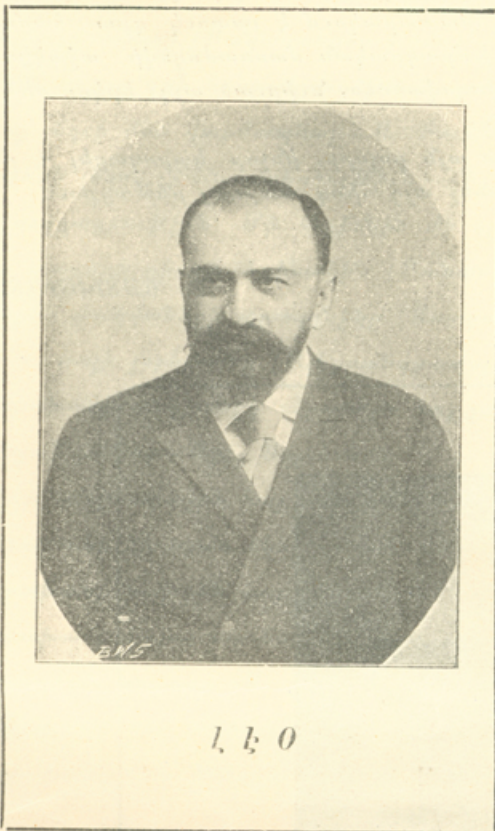
Այդպիսի երեկոններում կարգացել են բեֆերատ-
ներ որոշ գրողներին վերաբերեալ և կտորներ նրանց
գրածքներից: Գրամատիքական երեկոնները եղել են
կազմակերպւած երկու տեսակ. ա) հերթական երեկո-
ններում գրական մասից յետոյ եղել է մի գործողու-
թեամբ պիեսա կամ բ) կազմակերպւել են ներկայա-
ցումներ:

Ալէքսանդր Ծատուրեան

Այդպիսի երեկոներ ընկերութիւնը ունեցել է մօտ 25—30:

Պրեսաներից գրել են հետեւեալները՝ «Մարտոզ ճրագներ», «Ապահարզան», «Բաղդասար—ազրար», «Թագի համար», «Պէպօ», «Սկապէնի արարքները», «Վերածնւածը», «Գրեթոզ հնչիւններ», «Շուշանիկ» և այլն:

Լ Է Օ

Ընկերութիւնը ունեցել է նաև երկու գրական դաս, նւիրած նոյնպէս այդ պիեսների հերոսների բնորոշման:

Ներկայացումների յաճախ դնելուն եղել են մի քանի խոշոր խոչընդոտներ, որոնք բարեբաղդարար այժմ վերացած կարելի է հաշել:

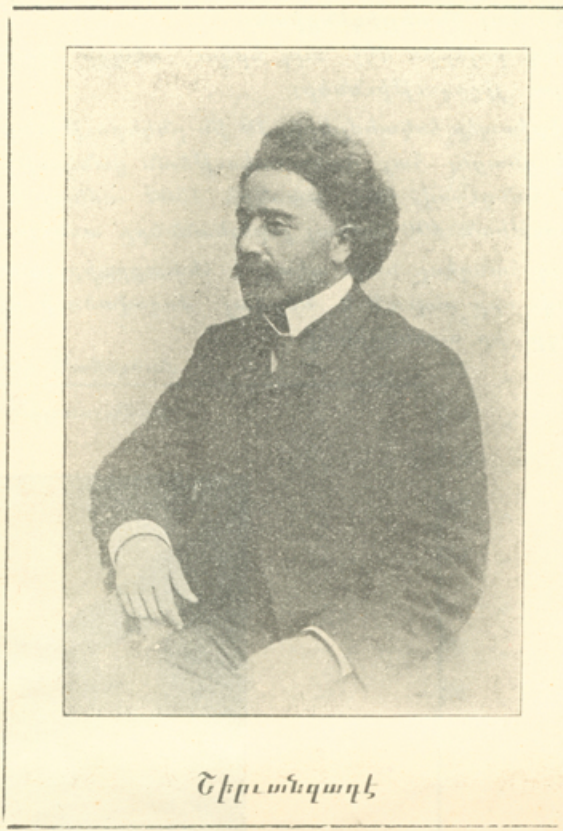
Յ. Յովհաննէսեան

Երաժշտական երեկոները ընկերութիւնը, ինչպէս և գրամատիքականները, ունեցել է երկու տեսակի, ա) հերթական երեկոներում գրական մասից յետոյ եղել է գիվերտիսմենտ, որը բաղկացած է եղել երգից,

նւագածութիւնից և դեկլամացիայից. բ) եղել են մեծ համերգներ:

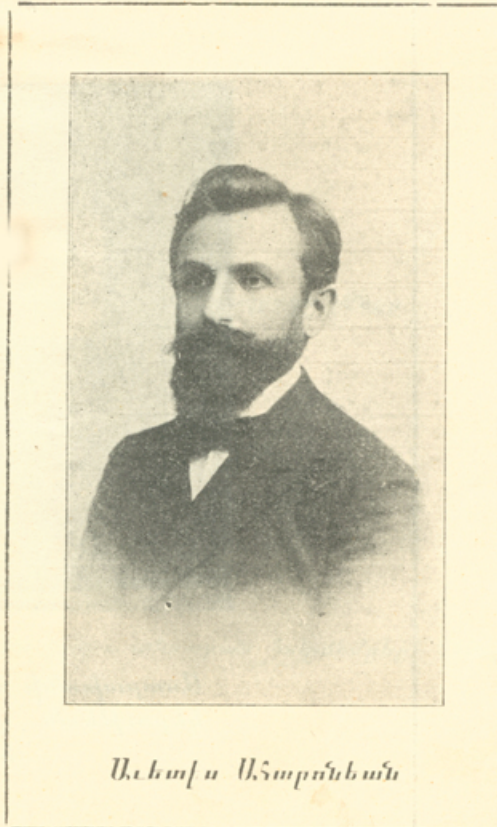
Առաջինների թիւը հասնում է մօտ 40 ի, իսկ երկրորդինը՝ մօտ 10-ի:

Այդ երաժշտական երեկոներում կատարւել են թէ հայ, թէ օտար հեղինակների երաժշտական գրւածքները, իսկ դեկլամացիան միայն եղել է հայերէն:

Շիրանգաղէ

Ընկերութիւնը կազմակերպել է նաև մի քանի անգամ մեծ երեկոյթներ Վարդանանց տօնի յիշատակին նւիրած, որոնց ծրագիրը եղել է—րեֆերատ տօնի առիթով, մենախօսութիւն կամ նոյն իսկ տեսարան, նւագածութիւն, երգեցողութիւն և կենդանի պատկերներ:

Աւետիս Ահարոնեան

Այս տարւայ զարնանը ընկերութիւնը ունեցել է և իւր փոքրիկ տօները—տուաջին՝ հայ գրամատիքական խմբի գալուստն էր, այդ հայ գեղարւեստի տօնն էր. իսկ երկրորդը՝ բանաստեղծ Ա. Ծատուրեանի, դա հայ գրականութեան տօնն էր Աստրախանում:

Ընկերութիւնը իր զանլիճում ընդունեց թէ գրամատիքական խումբը և թէ Ա. Ծատուրեանին:

Երկու դէպքումն էլ ներկայ էին Աստրախանի հայ հասարակութեան ներկայացուցիչները՝ մասնաւորապէս հայ ինտելիգենցիան:

Մեզ՝ բոլորիս մէջ այդ երկու դէպքը թողել է ամենալաւ յիշողութիւններ:

Վերջապէս հոկտեմբերի 19 ին ընկերութիւնը ընդ տուաջ է գնացել հայ հասարակութեան ցանկութեանը՝ մի մեծ հանդէսով, հայ տառերի 1500 ամեայ և հայ տպագրութեան 400 ամեայ յօբելիանները տօնելու:

Այդ հանդէսը նախ պէտք է հետաքրքիր լինի իր ծրագրով, որը տպւած է ներկայ ժողովածուի մէջ և երկրորդը՝ իր արտաքինով:

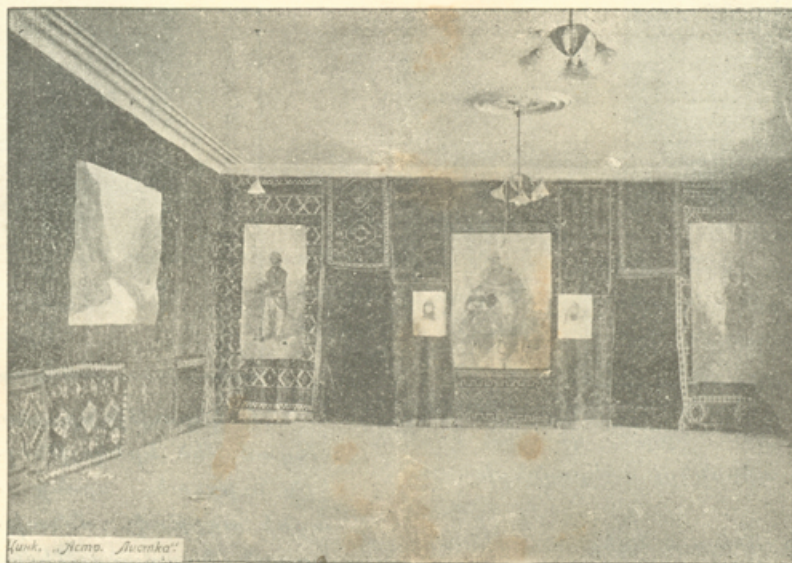
Ընկերութիւնը հանդէսի համար ունի իր տրամադրութեան տակ Աստրախանի թեմական դպրանոցի սենեակներից թւով 7, սրանցից երկուսը—մեծ դահլիճներ պէտք է զարդարւած լինեն հայկական տեսարաններով:

Առանձին սենեակներ յատկացրած են հայ մամուլին, հայ գրականութեան, հայ երգերին ու պարերին:

Կովկասից գալիս են հայ աշուղներ և սազանդարներ և վերջապէս ընկերութեան վարչութիւնը այդ օրը հրատարակում է յատուկ դրա համար հրաւիրւած խմբագրական մասնաժողովի աջակցութեամբ ներկայ ժողովածուն, նւիրւած այդ երկու մեծ յօբելիաններին:

Ահա այն բոլորը, ինչոր կարողացել է ընկերութիւնը անել այդ հինգ տարւայ ընթացքում:

Ռ. ԱՍՏԻԱԾԱՏՐԵԱՆ

Լուսանկարներ Ն. Սուջայեանի

Աստրախանի հայ Գրական-Գեղարւեստական Ընկերութեան զանլիճը հոկտեմբերի 19-ի յօբելեանական երեկոյթին